

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสามารถประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้าน
ประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในโครงข่ายการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงได้ดังนี้

1. การจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านประสบการณ์ นันทนาการ โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามวิธีการของระบบ
สารสนเทศภูมิศาสตร์ สามารถจำแนกเขตการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาได้ทั้งสิ้น 4 เขต ได้แก่

1.1 เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (Primitive : P) มีขนาดของพื้นที่ประมาณ 111,135.46 ไร่
หรือคิดเป็นร้อยละ 55.19 ของพื้นที่ศึกษาทั้งหมด แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำรวจพบในเขตพื้นที่นี้
คือ ทุ่งโนนสน

1.2 เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษกึ่งไม่ใช้ยานยนต์ (Semi – Primitive Non-Motorized :
SPNM) มีขนาดของพื้นที่ประมาณ 1,293.67 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 0.64 ของพื้นที่ศึกษาทั้งหมด
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำรวจในพื้นที่นี้ยังไม่ได้รับการจัดการให้รองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.3 เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (Semi – Primitive Motorized : SPM) มี
ขนาดของพื้นที่ประมาณ 59,889.10 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 29.74 ของพื้นที่ศึกษาทั้งหมด แหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำรวจพบในเขตพื้นที่ คือ ทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น

1.4 เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (Roaded natural – modified : RNM) มีขนาด
ของพื้นที่ประมาณ 29,042.05 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 14.42 ของพื้นที่ศึกษาทั้งหมด แหล่งท่องเที่ยว
เชิงนิเวศที่สำรวจพบในเขตพื้นที่ คือ ทุ่งแสลงหลวง และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

จากผลการจำแนกเขตท่องเที่ยว พบว่า เขตการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ ได้แก่ เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ เท่านั้น ส่วนเขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ และ
เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับในเขตท่องเที่ยว

จากผลการจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่พบในเขตท่องเที่ยวที่จำแนกได้ เพื่อใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ ได้แก่ 1)ทุ่งโนนสน เป็นตัวแทนเขตท่องเที่ยวประเภทพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ 2)ทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น เป็นตัวแทนเขตท่องเที่ยวประเภทพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ 3)ทุ่งแสงหลวง และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นตัวแทนเขตท่องเที่ยวประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น

ทำการศึกษาประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยว วิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อหาจำนวนและค่าร้อยละ ข้อมูลลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว ระดับประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ และจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยใช้ค่าเฉลี่ยของระดับประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ ผลการจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยใช้ค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับเปรียบเทียบกับค่าคะแนนจากการจัดกลุ่มชั้นตามช่วงชั้นโอกาสด้านประสบการณ์นันทนาการ ได้ผลดังต่อไปนี้

2.1 ทุ่งแสงหลวง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.3 เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM)

2.2 ทุ่งนางพญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.4 เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM)

2.3 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.3 เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM)

2.4 ทุ่งโนนสน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.0 เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SNPM)

2.5 แก่งวังน้ำเย็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.2 เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM)

จากผลการศึกษาพบว่า มีทุ่งแสงหลวง และเส้นทางศึกษาธรรมชาติเท่านั้น ที่ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ ตรงตามเขตท่องเที่ยวที่จำแนกโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

อภิปรายผลการศึกษา

ทุ่งแสลงหลวง

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ จำแนกเขตท่องเที่ยวบริเวณทุ่งแสลงหลวง เป็นเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมที่นักท่องเที่ยวได้รับทั้ง 9 ปัจจัย พบว่ามีค่าเฉลี่ย 5.3 ซึ่งจัดเป็นประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) จากการเปรียบเทียบพบว่า ผลการศึกษาสอดคล้องกัน โดยมีแนวทางการจัดการ เช่น มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราดูแลไม่ให้นักท่องเที่ยวฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

ทุ่งนางพญา

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ จำแนกเขตท่องเที่ยวบริเวณทุ่งนางพญา เป็นเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมที่นักท่องเที่ยวได้รับทั้ง 9 ปัจจัย พบว่ามีค่าเฉลี่ย 5.4 ซึ่งจัดเป็นประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) จากการเปรียบเทียบพบว่า ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกัน จึงมีแนวทางการจัดการเพื่อที่จะให้สอดคล้องกันระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านกายภาพ เช่น การกำหนดเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างชัดเจน เป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงอยู่สภาพเดิมตลอดไปและเพื่อที่จะเป็นการลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ จำแนกเขตท่องเที่ยวบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมที่นักท่องเที่ยวได้รับทั้ง 9 ปัจจัย พบว่ามีค่าเฉลี่ย 5.3 ซึ่งจัดเป็นประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) จากการเปรียบเทียบพบว่า ผลการศึกษาสอดคล้องกัน โดยมีแนวทางการจัดการ เช่น กำหนดข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการเข้าใช้พื้นที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและยังเป็นการป้องกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป

ทุ่งโนนสน

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ จำแนกเขตท่องเที่ยวบริเวณทุ่งโนนสนเป็นเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (P) ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมที่นักท่องเที่ยวได้รับทั้ง 9 ปัจจัย พบว่ามีค่าเฉลี่ย 7.0 ซึ่งจัดเป็นประเภทพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช้ยานยนต์ (SPNM) จากการเปรียบเทียบพบว่า ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกัน จึงมีแนวทางการจัดการเพื่อที่จะให้สอดคล้องกันระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านกายภาพ เช่น มีการกำหนดควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แก่งวังน้ำเย็น

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ จำแนกเขตท่องเที่ยวบริเวณแก่งวังน้ำเย็นเป็นเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมที่นักท่องเที่ยวได้รับทั้ง 9 ปัจจัย พบว่ามีค่าเฉลี่ย 5.2 ซึ่งจัดเป็นประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) จากการเปรียบเทียบพบว่า ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกัน จึงมีแนวทางการจัดการเพื่อที่จะให้สอดคล้องกันระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านกายภาพ เช่น มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบในการเข้าใช้พื้นที่ เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและให้พื้นที่ยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติต่อไป

ผลการจำแนกเขตท่องเที่ยวที่ทำการจำแนกได้ดังตาราง 8 พบว่าเขตท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ทุ่งแสงหลวง และเส้นทางศึกษาธรรมชาติเท่านั้น จัดเป็นเขตท่องเที่ยวประเภทพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนทุ่งนางพญา ทุ่งโนนสน และแก่งวังน้ำเย็นพบว่าผลการศึกษาไม่สอดคล้องกัน

ตาราง 8 แสดงผลการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดแบ่งช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา จังหวัดเพชรบูรณ์

แหล่งท่องเที่ยว	ปัจจัยทางกายภาพ	ปัจจัยทางสังคม	ผลการเปรียบเทียบ
ทุ่งแสลงหลวง	RNM	RNM	สอดคล้อง
ทุ่งนางพญา	SPM	RNM	ไม่สอดคล้อง
เส้นทางศึกษาธรรมชาติ	RNM	RNM	สอดคล้อง
ทุ่งโนนสน	P	SPNM	ไม่สอดคล้อง
แก่งวังน้ำเย็น	SPM	RNM	ไม่สอดคล้อง

- P หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติสันโดษ
 SPNM หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษไม่ใช้ยานยนต์
 SPM หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์
 RNM หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อเสนอแนะการนำผลการจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการไปใช้ประโยชน์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการจัดการเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรักษาประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการศึกษาในอนาคต

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยใช้ปัจจัยด้านกายภาพและปัจจัยด้านสังคมและการจัดการพื้นที่ พบว่าเขตท่องเที่ยวจากทั้งสองปัจจัยมีความแตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากสภาพของการจัดการและลักษณะทางสังคมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับปัจจัยการเข้าถึงและความห่างไกลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกล แต่ได้รับความนิยมอย่างมาก ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ประโยชน์จำนวนมาก จนทำให้ได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากลักษณะของสภาพแหล่งท่องเที่ยวเอง นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยใช้ปัจจัยด้านสังคมและการจัดการพื้นที่ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย พบประสบการณ์ประเภทพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ พื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ และพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในแหล่งท่องเที่ยวตัวอย่างมีลักษณะหรือรูปแบบของการจัดการพื้นที่ที่มีความสอดคล้องคล้ายคลึงกัน ส่งผลต่อประสบการณ์ที่ควรได้รับของนักท่องเที่ยวให้ขัดแย้งกันกับปัจจัยทางด้านกายภาพ ดังนั้นในการนำผลของการจำแนกเขตท่องเที่ยวโดยหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการไปใช้ประโยชน์ ควรพิจารณาทั้งปัจจัยด้านกายภาพ สังคมและวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นหลัก และนำปัจจัยทั้งสองประการมาวิเคราะห์ผลร่วมกัน จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นาในพื้นที่ (ตาราง 9 และตาราง 10) และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา

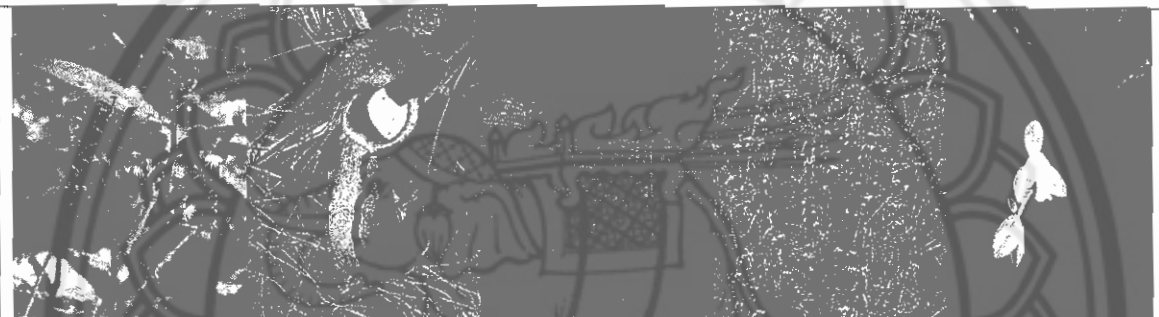
ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการเขตการท่องเที่ยวแต่ละเขต เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงเป็นการชี้แนะถึงวิธีการและมาตรการจัดการพื้นที่และควบคุมนักท่องเที่ยว โดยอ้างอิงถึงพื้นที่ศึกษาอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา

เขตท่องเที่ยวแต่ละเขตมีกรอบวัตถุประสงค์ในการจัดการแตกต่างกันดังที่กล่าวข้างต้น สภาพแวดล้อมและสภาพการพัฒนาและจัดการในพื้นที่ เช่น ความยากง่ายในการเข้าถึง ความเป็นธรรมชาติ ระดับและรูปแบบของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และมาตรการในการควบคุม

จำนวนนักท่องเที่ยว มีผลต่อประสบการณ์ท่องเที่ยวแต่ละเขตดังตาราง 10 แสดงการเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในเขตท่องเที่ยวต่างๆ และตาราง 11 แสดงการเสนอแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงในพื้นที่นั้นๆ การต่าง ๆ โดยพัฒนาแนวคิดมาจากมาจากพรรณไม้และคณะ (2547); กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2549)

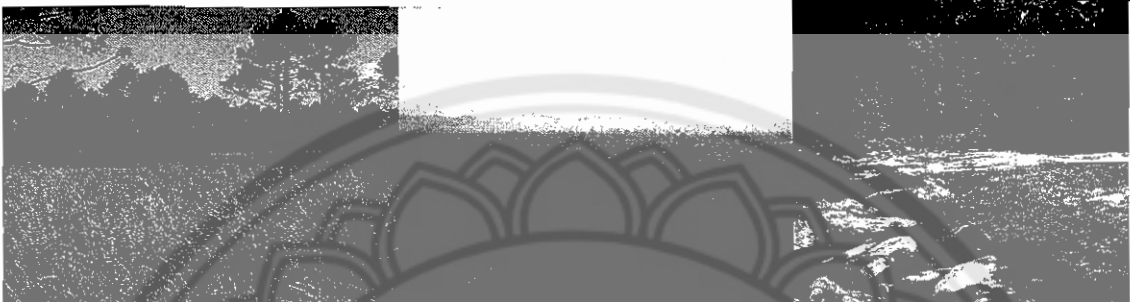
ตาราง 9 แสดงการเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในเขตท่องเที่ยวต่าง ๆ

1. เขตท่องเที่ยวธรรมชาติสันโดษ (P) (ทุ่งโนนสน)

เป้าหมาย
<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการพื้นที่ให้ปลอดจากร่องรอยของมนุษย์และปล่อยพื้นที่ให้เป็นธรรมชาติดั้งเดิม เพื่อให้ได้รับประสบการณ์อยู่กับธรรมชาติอย่างแท้จริง ไม่มีการพัฒนาใดๆ ต้องพึ่งพาอาศัยด้วยตนเองเป็นหลัก และเกิดความรู้สึกภูมิใจเมื่อสามารถเอาชนะความยากลำบากได้ด้วยตนเอง ผลที่ได้รับคือ การพัฒนาความแข็งแกร่งของร่างกายและความเข้มแข็งของจิตใจ 2. ประสบการณ์สงบ สันโดษ อิสระ และการได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด 3. เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านการอนุรักษ์ / รักษาระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น พื้นที่ส่วนใหญ่ของอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง (หนองแม่นา)
แนวทางการจัดการ
<ol style="list-style-type: none"> 1. คงธรรมชาติดั้งเดิม เส้นทางเดินเท้าหรือการเข้าถึงให้ใช้เส้นทางที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น ด่านสัตว์ และไม่จำเป็นต้องเข้าไปดูแลรักษาเส้นทางเป็นประจำ ห้ามใช้ยานพาหนะและอุปกรณ์ท่องเที่ยวที่ใช้เครื่องยนต์ทุกชนิด

ตาราง 9 (ต่อ)

2. นักท่องเที่ยวต้องเตรียมความพร้อมและเตรียมตัวล่วงหน้า เตรียมสัมภาระที่จำเป็นการดำรงชีพไปด้วย เนื่องจากในเขตท่องเที่ยวนี้ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ รองรับ ต้องแจ้งวัน - เวลาจุดหรือบริเวณที่จะเข้าไป รวมทั้งวันและเวลาที่จะกลับออกมาทุกครั้งก่อนเข้าไปในเขตท่องเที่ยว
3. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่และความยากของเส้นทางแก่นักท่องเที่ยวล่วงหน้า
4. มีเจ้าหน้าที่นำนักท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่ในการนำเดินป่าหรือประกอบกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อหรือรบกวนธรรมชาติ
5. ไม่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ควบคุมการพัฒนาพื้นที่ทุกรูปแบบ
6. เน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่รักษาระบบนิเวศ โดยระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยที่สุด การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวควรวิธีควบคุมจำนวนและเน้นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพ ผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้พื้นที่ต้องควบคุมให้อยู่ในระดับต่ำและปล่อยให้ธรรมชาติฟื้นตัวเอง เช่น กำหนดฤดูกาลปิดเขตท่องเที่ยว เป็นต้น
7. ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ประมาณ 1-3 กลุ่มต่อวัน กลุ่มละไม่เกิน 3-5 คน
8. มีมาตรการนำขยะทุกชนิดออกมาจากเขตท่องเที่ยวเขตนี้ และชุดหลุมฝังขยะที่ย่อยสลายได้ในบริเวณที่เหมาะสม
9. การสื่อความหมายควรมีเจ้าหน้าที่หรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ตาราง 9 (ต่อ)

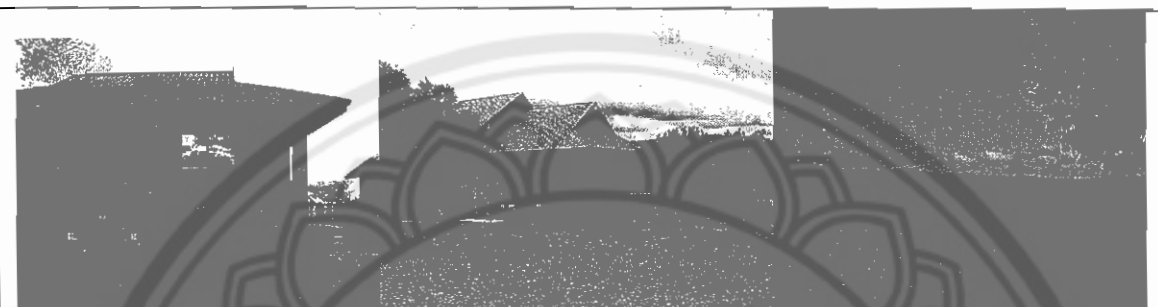
2. เขตท่องเที่ยวธรรมชาติกึ่งสันโดยใช้ยานยนต์ (SPM) (ทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น)	
	
เป้าหมาย	
<ol style="list-style-type: none"> จัดการพื้นที่ส่วนใหญ่ให้คงความเป็นธรรมชาติ โดยให้ธรรมชาติที่มีอยู่เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลักอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวธรรมชาติให้มากขึ้น สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการใกล้ชิดธรรมชาติ แต่อาจไม่มีทักษะในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่ตนเองคุ้นเคยมาเป็นแบบที่พึงพาธรรมชาติเต็มที่ หรืออาจมีข้อจำกัดด้านร่างกาย หรือเป็นผู้พึ่งพากับประสบการณ์ท่องเที่ยวแบบใกล้ชิดธรรมชาติแต่มีความสะดวกสบายพอสมควร ผลที่ได้รับคือ การได้พักผ่อนกับธรรมชาติ ความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ที่ไปเยือน เกิดความผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ ประสบการณ์สงบ ใกล้ชิดกับธรรมชาติ แต่มีความสะดวกสบายพอสมควรในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวพักผ่อนการ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในการรักษาระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติต่างๆ แต่มีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวธรรมชาติทั่วไป 	
แนวทางการจัดการ	
<ol style="list-style-type: none"> การเข้าถึง โดยใช้รถยนต์ 4 ล้อ จะเข้าถึงได้สะดวก มีการจัดเส้นทางเดินเท้า และรถจักรยานที่มีขนาดและพื้นผิวที่คงทนสามารถรองรับปริมาณการใช้ประโยชน์ของคนจำนวนมากขึ้น แต่ยังมีขนาดเล็กและกลมกลืนกับธรรมชาติ มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่และความยากของเส้นทางแก่นักท่องเที่ยวล่วงหน้า 	

ตาราง 9 (ต่อ)

3. สิ่งอำนวยความสะดวก มีทั้งป้ายบอกทางเท่าที่จำเป็น สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอันตรายแก่นักท่องเที่ยวป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมในเขตท่องเที่ยว แต่ต้องมีขนาดเล็กและกลมกลืนกับธรรมชาติ สถานที่ทางเดินที่มีการปรับพื้นที่และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกจำเป็น เช่น ลานทางเดินที่ ลานจอดรถขนาดเล็ก รถยนต์สามารถเข้าถึงได้ เป็นต้น
4. เน้นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป มีการสร้างหรือจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ใช้ทั้งวิธีควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวและเน้นการเตือนหรือประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวด้วยวิธีการต่างๆ และการควบคุมให้มีการพัฒนาพื้นที่ต่ำ โดยเฉพาะเรื่องถนนควรห้ามขยายความกว้างและห้ามใช้พื้นผิวถนนเป็นคอนกรีตเพราะไม่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ
5. ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้แออัดและเกิดความสับสนวุ่นวาย จำนวนนักท่องเที่ยวขึ้นกับความเหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยว
6. จัดภาชนะรองรับขยะแบบคัดแยกในที่ที่เหมาะสม มีการจัดการขยะและของเสียอย่างถูกสุขลักษณะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
7. การสื่อความหมายใช้ได้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ หรือ เจ้าหน้าที่ภาคีท้องถิ่นนำเที่ยว หรือ ป้ายสื่อความหมาย

ตาราง 9 (ต่อ)

3. เขตท่องเที่ยวธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือธรรมชาติดัดแปลง (RNM) (ทุ่งแสงหลวง และ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

เป้าหมาย

1. จัดการให้เกิดสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในลักษณะสภาพการเลียนแบบธรรมชาติ เช่น ตกแต่งพื้นที่ด้วยไม้ดอกไม้ประดับพรรณต่างๆ อำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวอยู่ไม่ห่างไกลจากตัวเมืองนัก หรือการเข้าถึงง่ายและสะดวกสบาย ผลที่ได้รับ คือ การได้พักผ่อนกับธรรมชาติที่ปรุงแต่งขึ้น เกิดความผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ
2. ประสบการณ์ท่องเที่ยวแบบสะดวกสบาย และใกล้ชิดกับธรรมชาติที่เกิดจากการปรุงแต่ง

แนวทางการจัดการ

1. เน้นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป
2. การเข้าถึง รถยนต์ 4 ล้อ หรือรถบัสทัศนจรเข้าถึงได้สะดวก มีการจัดเส้นทางเดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ ที่มีขนาดและพื้นผิวที่คงทนสามารถรองรับปริมาณการใช้ประโยชน์ของคนจำนวนมาก
3. สามารถปรุงแต่งพื้นที่โดยใช้พืชหรือสัตว์เลี้ยงในลักษณะเลียนแบบธรรมชาติ
4. อนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ท่องเที่ยวที่ใช้เครื่องยนต์ได้ เช่น รถยนต์ จักรยานยนต์ เป็นต้น
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกเกือบทุกรูปแบบที่สามารถจัดให้มีได้ในพื้นที่นอกตัวเมือง สิ่งอำนวยความสะดวกออกแบบให้น่าสนใจ อาจเลียนแบบธรรมชาติ หรือสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และสำหรับรองรับการใช้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ บ้านพักแบบรีสอร์ตท่ามกลางธรรมชาติหรือสวนที่แต่งขึ้น หรือสถานที่กางเต็นท์ เป็นต้น

ตาราง 9 (ต่อ)

6. ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้แออัดและเกิดความสับสนวุ่นวาย จำนวนนักท่องเที่ยวขึ้นกับความเหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยว
7. จัดภาชนะรองรับขยะแบบคัดแยกในสถานที่เหมาะสม มีการจัดการขยะและระบบบำบัดของเสียอย่างถูกสุขลักษณะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
8. มีระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์
9. การสื่อความหมายมีได้ทุกประเภท

นักจัดการพื้นที่จำเป็นต้องให้ความสนใจต่อมาตรการหรือแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้สอดคล้องกับโอกาสนันทนาการหรือเขตท่องเที่ยวที่จำแนกไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตท่องเที่ยวธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์และพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น หากไม่พยายามรักษาสภาพแวดล้อมและการจัดการเขตท่องเที่ยวเหล่านี้ได้สำเร็จ โอกาสหรือทางเลือกในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็จะมีจำกัดน้อยลงตามไปด้วย

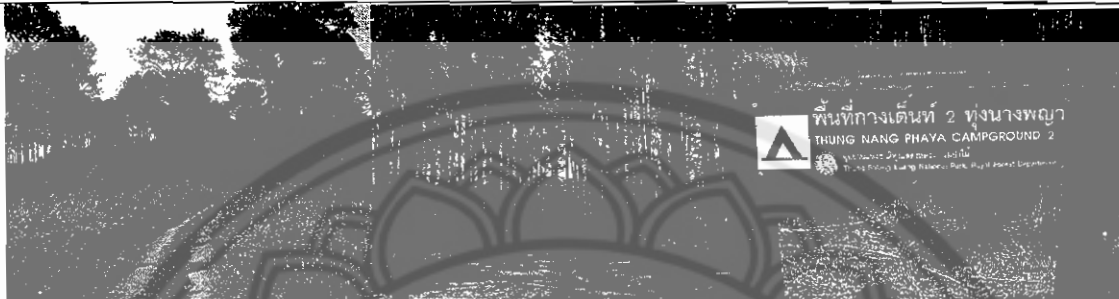
จากภาพรวมแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในเขตท่องเที่ยวในพื้นที่ประเภทต่อจาก ในตาราง 9 คณะผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงในพื้นที่นันทนาการต่างๆ โดยละเอียดในทุกพื้นที่ที่ได้รับการจัดแบ่งช่วงชั้นโอกาสนันทนาการ (ROS) จากการศึกษา โดยแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 แสดงการเสนอแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงในพื้นที่
นันทนาการต่าง ๆ

<p>1. แหล่งท่องเที่ยวทุ่งแสลงหลวง</p>

<p>จากผลการศึกษา พบว่า ทุ่งแสลงหลวง เป็นเขตพื้นที่ประเภทธรรมชาติมนุษย์สร้างขึ้นหรือดัดแปลง (RNM) ซึ่งเขต การท่องเที่ยวมีปัจจัยทางกายภาพ และสังคม สอดคล้องกัน</p>
<p>แนวทางการจัดการ</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาสิ่งปลูกสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทันสมัย สะดวกสบายและกลมกลืน กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ 2. ต้องมีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว 3. พัฒนาบุคลากรโดยส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรม เพื่อคอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและคอยดูแล ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่

ตาราง 10 (ต่อ)

2. แหล่งท่องเที่ยวทุ่งนางพญา

จากผลการศึกษา พบว่า

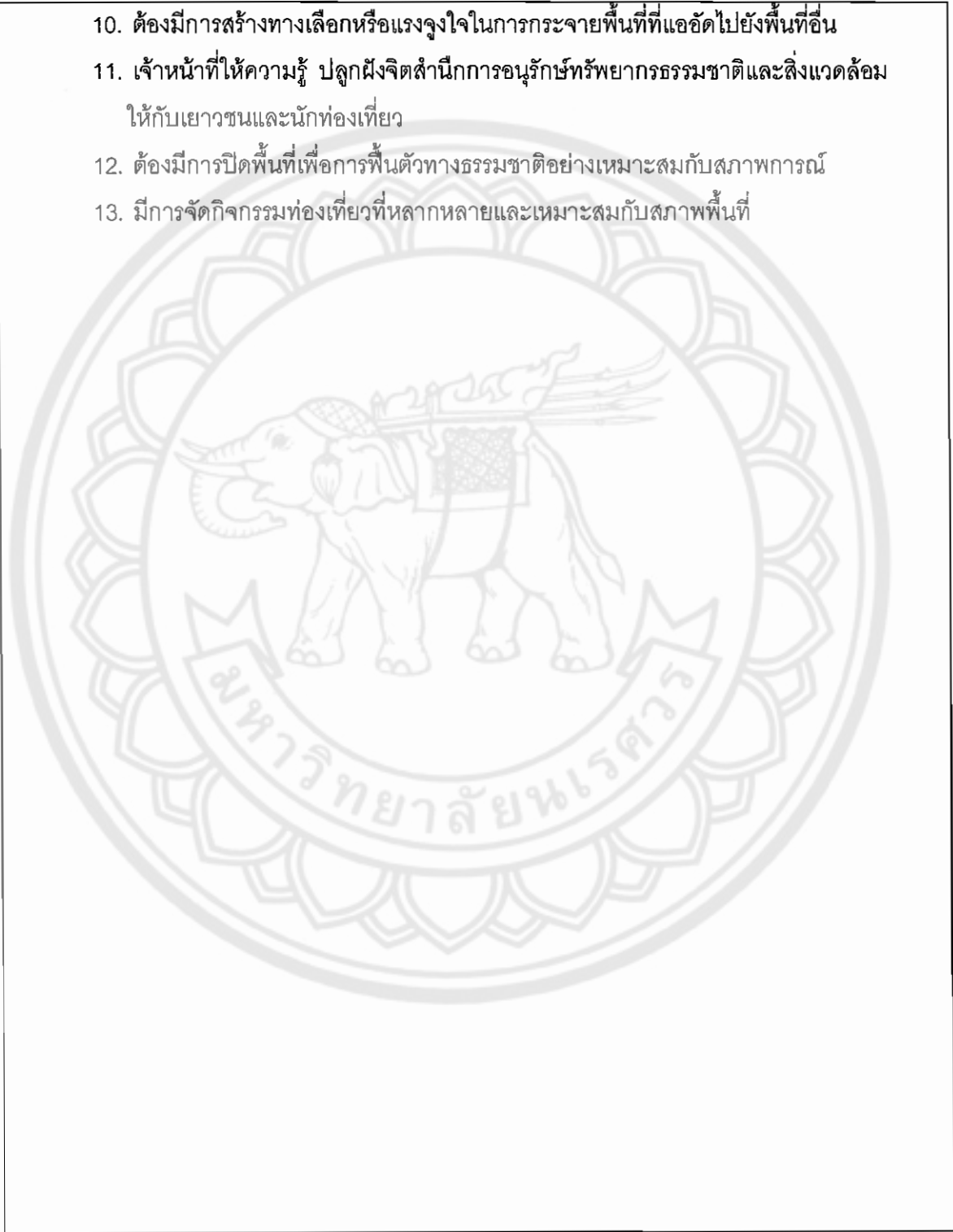
ทุ่งนางพญา เป็นพื้นที่ประเภทธรรมชาติกึ่งต้นโดษใช้ยานยนต์ (SPM) ซึ่งเขตการท่องเที่ยว ปัจจัยทางกายภาพ และสังคม ไม่สอดคล้องกัน

แนวทางการจัดการ

1. มีการสร้างทางเลือกหรือจัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานเท่าที่จำเป็น มีถนนเดิน ทางเท้าแบบไม่ลาดชันทางเพื่ออำนวยความสะดวก มีป้ายบอกทิศทาง ลานจอดรถขนาดเล็ก และ กลมกลืนกับธรรมชาติ
2. ต้องมีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว
3. สิ่งปลูกสร้างใดๆ ต้องไม่กระทบหรือรบกวนระบบนิเวศธรรมชาติน้อยที่สุด
4. มีจำนวนและที่ตั้งป้ายที่เหมาะสมและไม่เกิดมลทัศนหรือทำให้มีทัศนียภาพที่ไม่สวยงาม
5. กำหนดเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างชัดเจน
6. กำหนดข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการเข้าใช้พื้นที่
7. มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราดูแลไม่ให้นักท่องเที่ยวฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่
8. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบในการใช้พื้นที่
9. ต้องมีการกำหนดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว

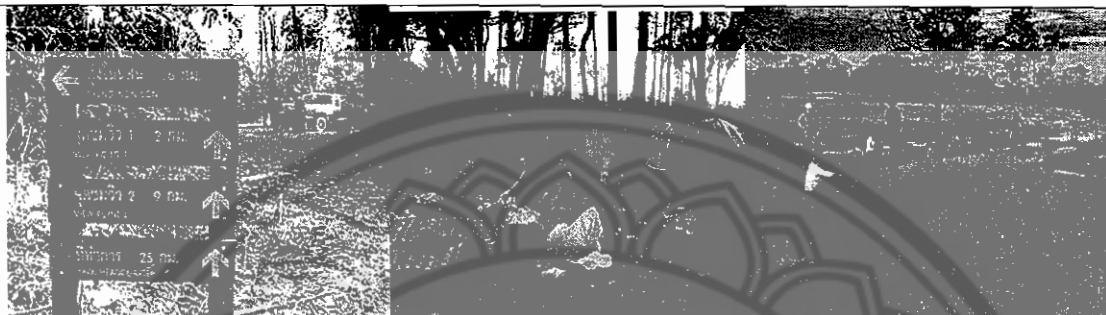
ตาราง 10 (ต่อ)

10. ต้องมีการสร้างทางเลือกหรือแรงจูงใจในการกระจายพื้นที่ที่แออัดไปยังพื้นที่อื่น
11. เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ ปลุกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนและนักท่องเที่ยว
12. ต้องมีการปิดพื้นที่เพื่อการฟื้นตัวทางธรรมชาติอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์
13. มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ตาราง 10 (ต่อ)

3. แหล่งท่องเที่ยวทุ่งโนนสน

จากผลการศึกษา พบว่า

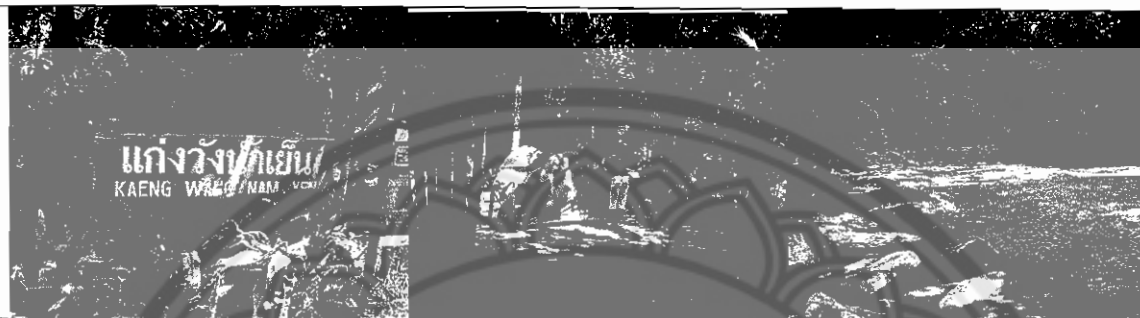
ทุ่งโนนสน เป็นพื้นที่ประเภทธรรมชาติสันโดษ (P) ซึ่งเขตการท่องเที่ยวปัจจุบันจึงจัดทางกายภาพและสังคม ไม่สอดคล้องกัน

แนวทางการจัดการ

1. มีการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวก่อนเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
2. มีมัคคุเทศก์หรือเจ้าหน้าที่นำศึกษาธรรมชาติหรือนำเที่ยว
3. นักท่องเที่ยวจะต้องมีสุขภาพที่แข็งแรง สมบูรณ์ โดยมีใบรับรองจากแพทย์
4. กำหนดข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการเข้าใช้พื้นที่
5. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบในการใช้พื้นที่
6. มีการกำหนดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว
7. เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ ปฐกษัตริย์จิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนและนักท่องเที่ยว
8. มีการปิดพื้นที่เพื่อการฟื้นตัวทางธรรมชาติอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์
9. นำขยะทุกชนิดออกมาจากแหล่งท่องเที่ยว

ตาราง 10 (ต่อ)

4. แหล่งท่องเที่ยวแก่งวังน้ำเย็น

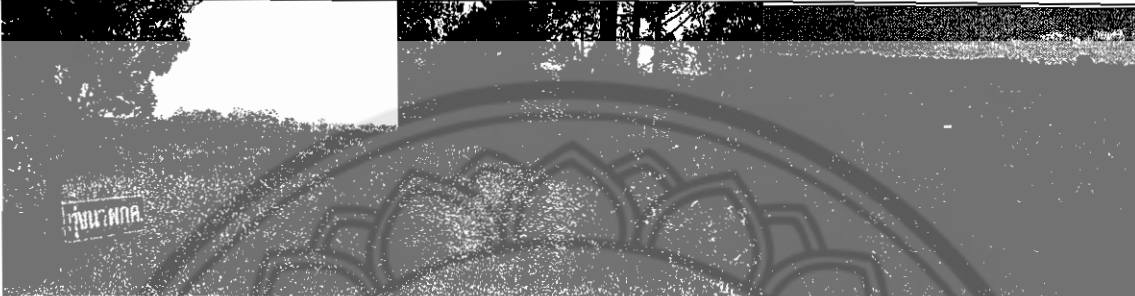
จากผลการศึกษา พบว่า

แก่งวังน้ำเย็น เป็นพื้นที่ประเภทธรรมชาติกึ่งต้นโดยใช้นานยนต์ (SPM) ซึ่งเขตการท่องเที่ยว
ปัจจัยทางกายภาพ และสังคม ไม่สอดคล้องกัน

แนวทางการจัดการ

1. ต้องมีการกำหนดเกณฑ์และกำหนดข้อปฏิบัติในการเข้าใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างชัดเจน
2. มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราดูแลไม่ให้นักท่องเที่ยวฝ่าฝืนกฎระเบียบ หรือทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่
3. มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบในการเข้าใช้พื้นที่
4. มีการกำหนดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว
5. มีการสร้างทางเลือกหรือแรงจูงใจ ในการกระจายพื้นที่ที่แออัดไปยังพื้นที่อื่น
6. มีจำนวนและที่ตั้งป้ายที่เหมาะสมไม่เกิดมลทัศน์ หรือทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม
7. มีการจัดการขยะมูลฝอย โดยจัดให้มีจำนวนถังขยะเพียงพอ ที่ตั้งเหมาะสม และมีรูปแบบการกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธี
8. มีการสร้างหรือจัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานเท่าที่จำเป็น มีถนนดินและทางเดินเท้าเพื่ออำนวยความสะดวก มีป้ายบอกทิศทาง
9. การปลูกสร้างหรือสิ่งก่อสร้างใด ๆ ต้องไม่มีผลกระทบต่อหรือไม่รบกวนระบบนิเวศธรรมชาติ

ตาราง 10 (ต่อ)

5. แหล่งท่องเที่ยวเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

<p>จากผลการศึกษา พบว่า</p> <p>เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นพื้นที่ประเภทธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) ซึ่งเขตการท่องเที่ยวปัจจัยทางกายภาพ และสังคม สอดคล้องกัน</p>
<p>แนวทางการจัดการ</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ 2. มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราดูแลนักท่องเที่ยวขณะประกอบกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว 3. มีการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 4. มีการสร้างหรือจัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานเท่าที่จำเป็น มีถนนดินและทางเดินเท้า มีป้ายบอกทิศทาง 5. มีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว 6. กำหนดข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการเข้าใช้พื้นที่ 7. มีการดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์ มีการรักษาสภาพแวดล้อม ให้สะอาดและไม่มีขยะ 8. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทันสมัยสะดวกและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ 9. มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราดูแล ไม่ให้นักท่องเที่ยวฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือทำกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากเขตท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะความรู้สึกได้ใกล้ชิดธรรมชาติ และความสะอาดสบาย ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผลต่อประสบการณ์ดังกล่าว ได้แก่

ความเป็นธรรมชาติ	- รูปลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก
(วัสดุ สี และ แบบ)
	- ปริมาณของสิ่งอำนวยความสะดวก
	- ขนาด
ความสะอาดสบาย	- ที่ตั้ง
	- ประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก
	- ประโยชน์ใช้สอย

กลุ่มผู้ศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาระบบสัญจร : ถนน ทางเดินเท้า สะพานเดิน และ ทางเดินยกระดับ ในเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นาดังนี้

1. เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (P) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือ ทุ่งโนนสน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับพื้นที่คือ
 - 1.1 ทางพื้นวัสดุธรรมชาติ กว้างน้อยกว่า 60 เซนติเมตร
2. เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ
 - 2.1 ถนนเดินธรรมชาติ
 - 2.2 ถนนเดินเลนเดี่ยวมีการตัดแต่งกิ่งไม้ / สิ่งกีดขวาง
 - 2.3 ทางเดินพื้นวัสดุธรรมชาติกว้าง 60 - 120 เซนติเมตร
 - 2.4 ทางเดิน / ถนนพื้นลูกรังหรือพื้นหินกรวดกว้าง 60 - 120 เซนติเมตร
 - 2.5 ทางเดินมีลักษณะเป็นพื้นธรรมชาติหรือพื้นโรยหิน
 - 2.6 สะพานสำหรับทางเดิน เสาสะพานเป็นไม้
 - 2.7 สะพานแบบโครงสร้างคานรับน้ำหนัก
 - ท่อนไม้ซุง

- ไม้แปรรูป

2.8 วัสดุตัวสะพานใช้ไม้ซุง

- ปีกไม้

- ไม้แผ่น

3. เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งแสลงหลวงและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

3.1 ถนนเดินธรรมชาติ

3.2. ถนนเดินเล่นเดียวมีการตัดแต่งกิ่งไม้ / สิ่งกีดขวาง

3.3 ถนนพื้นแอสฟัลต์ กว้าง 120 -180 เซนติเมตร

3.4 ทางเดินพื้นโรยหิน

3.5 สะพานสำหรับทางเดิน

- เสาสสะพานเป็นไม้

- เสาสสะพานเป็นคอนกรีต

3.6 สะพานแบบโครงสร้างคานรับน้ำหนัก

- ไม้ซุง

- ไม้แปรรูป

3.7 วัสดุตัวสะพาน

- ไม้ซุง / ปีกไม้

- ไม้แผ่น

กลุ่มผู้ศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่พักแรมแบบเดินเท้า ในเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา ดังนี้

1. เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (P) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งโนนสน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับพื้นที่คือ

- ไม่มีการปรับพื้นที่ใดๆ และไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีเพียงป้ายหรือเครื่องหมายของจุดที่สามารถใช้พักแรมแบบกางเต็นท์ได้ เมื่อรู้ชื่อถนนเดินเท้าแล้วต้องจัดการให้สภาพพื้นที่เหมือนเดิม

ตามธรรมชาติมากที่สุด ต้องนำเดินท์และเครื่องนอนมาเอง นักท่องเที่ยวต้องจัดการขยะและของเสียเอง เน้นนำขยะออกจากพื้นที่

2. เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

- พื้นที่กางเดินท์ขนาดเล็กและไม่หนาแน่น (1 เดินท์ 4 คน ต่อ 20 ตร.ม. โดยประมาณ) บริการน้ำ - ไฟส่องสว่างแต่อาจจำกัดเวลา บริการห้องสุขา และลานจอดรถขนาดเล็ก มีบริการให้เช่าเดินท์และเครื่องนอน หรือนำมาเองก็ได้ มีระบบการจัดการขยะและของเสียโดยฝ่ายจัดการพื้นที่

3. เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งแสงหลวงและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

- พื้นที่กางเดินท์ให้บริการกรน้ำ - ไฟฟ้า ห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านค้า ครั้ว พื้นที่ล้างจาน และลานจอดรถขนาดใหญ่ มีบริการให้เช่าเดินท์และเครื่องนอน มีระบบการจัดการขยะและของเสียโดยฝ่ายการจัดการพื้นที่

- พื้นที่กางเดินท์ขนาดใหญ่ แบบตั้งเดินท์ใกล้ชิดกัน (1 เดินท์ 4 คน ต่อ 12 ตร.ม. หรือ 1 เดินท์ 2 คน ต่อ 6 ตร.ม. โดยประมาณ)

กลุ่มผู้ศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทสาธารณูปโภค ในเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสงหลวง บริเวณหนองแม่เฒ่า ดังนี้

1. เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (P) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งโนนสน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับพื้นที่คือ

1.1 ขยะและระบบกำจัดขยะ

- นักท่องเที่ยวรับผิดชอบนำขยะทุกชนิดออกไปจากแหล่งท่องเที่ยว

1.2 ห้องสุขา - ห้องอาบน้ำ

- ส้วมหลุม / ชั่วคราว

2. เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

2.1 ภาชนะเก็บน้ำดินเผา ไม้ไผ่ หรือภาชนะอื่นๆ ใช้วัสดุท้องถิ่นเตรียมไว้ให้บริการ นักท่องเที่ยว

2.2 ขยะและระบบกำจัดขยะ

- นักท่องเที่ยวรับผิดชอบนำขยะของตนเองออกไปจากแหล่งท่องเที่ยว
- หลุมขยะย่อยสลายได้

2.3 ห้องสุขา - ห้องอาบน้ำ

- โครงสร้างไม้

3. เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งแสลงหลวงและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

3.1 ระบบไฟฟ้า

3.2 ระบบน้ำประปาสำหรับอุปโภค

3.3 ระบบน้ำดื่ม

- ภาชนะเก็บน้ำดินเผา ไม้ไผ่ หรือภาชนะอื่นๆ ใช้วัสดุท้องถิ่นเตรียมไว้ให้บริการ
นักท่องเที่ยว

- ที่กักน้ำดื่มแบบฐานไม้

3.4 โทรศัพท์สาธารณะ

3.5 ขยะและระบบกำจัดขยะ

- ถังขยะ
- เต้าเผาขยะ
- ที่รวมขยะเตรียมกำจัด
- หลุมย่อยสลายได้

3.6 ห้องสุขา - ห้องอาบน้ำ

- ห้องสุขา - ห้องอาบน้ำโครงสร้างไม้
- ห้องสุขาชักโครก

กลุ่มผู้ศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาการแสดงวิธีการหรือประเภทของการสื่อความหมายที่เหมาะสม ในเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา ดังนี้

1. เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (P) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งโนนสน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับพื้นที่คือ

1.1 การให้บริการโดยใช้บุคคล

- การให้ข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ได้กำหนดไว้
- การนำเที่ยว
- การสื่อความหมายรอบกองไฟ

2. เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งต้นโดยใช้ยานยนต์ (SPM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

2.1 การให้บริการโดยใช้บุคคล

- การให้ข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ได้กำหนดไว้
- การนำเที่ยว
- การสื่อความหมายรอบกองไฟ

2.2 การให้บริการโดยไม่ใช้บุคคล

2.2.1 ป้ายเครื่องหมาย

2.2.2 เส้นทางเดินสื่อความหมายธรรมชาติด้วยตนเอง

- แบบใช้ป้ายสื่อความหมาย
- แบบใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือ แผ่นพับ

2.2.3 เส้นทางจักรยานสื่อความหมายธรรมชาติด้วยตนเอง

- แบบใช้ป้ายสื่อความหมาย
- แบบใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือ แผ่นพับ

2.2.4 เส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยรถยนต์ แบบใช้ป้าย หรือสื่อด้วยเทป ซีดี หรือ

สื่อสิ่งพิมพ์

2.2.5 สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เช่น แผนที่ แผ่นพับ คู่มือต่างๆ

3. เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งแสงหลวงและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

3.1 การให้บริการโดยใช้บุคคล

- การให้ข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ได้กำหนดไว้
- การนำเที่ยว
- การสื่อความหมายรอบกองไฟ

3.2 การให้บริการโดยไม่ใช้บุคคล

3.2.1 ป้ายเครื่องหมาย

3.2.2 ป้ายสื่อความหมายข้างทาง ป้ายนิทรรศการกลางแจ้ง

3.2.3 เส้นทางเดินสื่อความหมายธรรมชาติด้วยตนเอง

- แบบใช้ป้ายสื่อความหมาย
- แบบใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือ แผ่นพับ

3.2.4 เส้นทางจักรยานสื่อความหมายธรรมชาติด้วยตนเอง

- แบบใช้ป้ายสื่อความหมาย
- แบบใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือ แผ่นพับ

3.2.5 เส้นทางศึกษาธรรมชาติด้วยรถยนต์ แบบใช้ป้าย หรือสื่อด้วยเทป ซีดี หรือสื่อสิ่งพิมพ์

3.2.6 นิทรรศการในอาคารด้วยสื่อสิ่งพิมพ์

3.2.7 นิทรรศการในอาคารด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.2.8 สไลด์โปรแกรม วิดีทัศน์ หรือภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียงต่างๆ

3.2.9 สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เช่น แผนที่ แผ่นพับ คู่มือต่างๆ

กลุ่มผู้ศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาสิ่งก่อสร้างในการสื่อความหมาย ในเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา ดังนี้

1. เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (P) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งโนนสน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับพื้นที่คือ

1.1 ไม่มีสิ่งก่อสร้างเพื่อการสื่อความหมาย

2. เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

2.1 ป้ายเครื่องมือ หรือป้ายนิทรรศการกลางแจ้ง / ป้ายทำจากวัสดุท้องถิ่นหรือวัสดุเลียนแบบธรรมชาติอย่างประณีต

3. เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งแสลงหลวงและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

3.1 ป้ายเครื่องมือ หรือป้ายนิทรรศการกลางแจ้ง / ป้ายทำจากวัสดุท้องถิ่นหรือวัสดุเลียนแบบธรรมชาติอย่างประณีต

3.2 ลานแสดง / เวทีกลางแจ้ง

3.3 อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อมห้องนิทรรศการและห้องรับฟังการบรรยาย โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีเจ้าหน้าที่บริการให้ข้อมูลและสื่อความหมาย

กลุ่มผู้ศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาป้ายและเครื่องหมาย ในเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา ดังนี้

1. เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

1.1 วัสดุแผ่นป้าย

- แผ่นไม้จริง
- ไม้อัดกันขึ้น

1.2 สีของป้าย / เสา

- สภาพธรรมชาติ
- แต้มสีเลียนแบบธรรมชาติ
- ทาสี

1.3 ฐานหรือส่วนรองรับป้าย

- เสาไม้ผิวยาบ
- เสาไม้ผิวยเรียบใส
- เสาวัสดุสังเคราะห์แกะลายธรรมชาติอย่างประณีต
- เสาโลหะ หรือวัสดุสังเคราะห์

2. เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งแสลงหลวงและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ

2.1 วัสดุแผ่นป้าย

- แผ่นไม้จริง
- ไม้อัดกันขึ้น

- แผ่นโลหะ หรือวัสดุสังเคราะห์

2.2 สีของป้าย / เสา

- สภาพธรรมชาติ
- สีสะท้อนแสง

2.3 ฐานหรือส่วนรองรับป้าย

- เสาไม้ผิวเรียบใส
- เสาวัสดุสังเคราะห์แกะลายธรรมชาติอย่างประณีต
- เสาโลหะ หรือวัสดุสังเคราะห์

กลุ่มผู้ศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาป้ายและเครื่องหมาย ในเขตท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บริเวณหนองแม่นา ดังนี้

1. เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งต้นโตชะใช้ยานยนต์ (SPM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งนางพญา และแก่งวังน้ำเย็น สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ
 - 1.1 แบบสกรีนบนแผ่นไม้อัดกันขึ้น
 - 1.2 แบบเซาะร่องหรือพันทรายบนไม้
 - 1.3 แบบพันทรายบนแผ่นพลาสติก
 - 1.4 แบบแกะสลักบนหิน
2. เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) แหล่งท่องเที่ยวที่พบคือทุ่งแสลงหลวงและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่คือ
 - 2.1 แบบเขียนบนพรีตเซเลนท์
 - 2.2 แบบไฟเบอร์กลาสหล่อหุ้มแผ่นพิมพ์
 - 2.3 แบบพิมพ์ทรายบนวัสดุต่างๆ
 - 2.4 แบบพิมพ์ดีดจอตอลแล้วเคลือบแข็ง
 - 2.5 แบบสกรีนด้านหลังวัตถุใส
 - 2.6 แบบสกรีนบนแผ่นไม้อัดกันขึ้น
 - 2.7 แบบสกรีนบนวัสดุสังเคราะห์
 - 2.8 แบบเซาะร่องหรือพันทรายบนไม้

2.9 แบบพ่นทรายบนแผ่นพลาสติก

2.10 แบบแกะสลักบนหิน

2. ข้อเสนอแนะการจัดการเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรักษาประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว

ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรนำหลักการจัดการช่วงชั้นโอกาส ด้านประสบการณ์นั้นมาประยุกต์ใช้ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านนั้นทางการของ นักท่องเที่ยว มีข้อเสนอแนะการจัดการเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรักษาประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

2.1 เขตพื้นที่ธรรมชาติสันโดษ (P) รูปแบบของการท่องเที่ยว ควรเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวควรได้รับประสบการณ์ที่สงบ สันโดษ ควรปล่อยพื้นที่ให้เป็นธรรมชาติดั้งเดิม ปลอดจากร่องรอยของมนุษย์ หรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้น้อยที่สุด เพื่อให้ได้รับประสบการณ์สันโดษ สงบและเป็นอิสระอย่างแท้จริง

2.2 เขตพื้นที่ธรรมชาติกึ่งสันโดษใช้ยานยนต์ (SPM) รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการพักผ่อนกับธรรมชาติ ลักษณะของประสบการณ์นั้นทางการ นักท่องเที่ยวควรได้รับความสงบ สันโดษในระดับปานกลาง-สูง ควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ให้คงความเป็นธรรมชาติและให้ธรรมชาติที่มีอยู่เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวมากกว่าสิ่งอำนวยความสะดวกหรือการพัฒนา และควบคุมจำนวนผู้มาเยือนเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสงบ

2.3 เขตพื้นที่ธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น (RNM) รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวพักผ่อนกับธรรมชาติ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์เงียบสงบ-ปานกลาง มีการปรับภูมิทัศน์ให้ดึงดูดความสนใจ แต่ต้องกลมกลืนกับธรรมชาติดั้งเดิม ทักษะการพึ่งพาตนเองในการประกอบกิจกรรมปานกลาง มีความสะดวกสบายมากขึ้น มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเน้นความสะดวกสบาย มีสิ่งก่อสร้างถาวรและมีขนาดใหญ่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มีความสะดวกสบายมาก การเข้าถึงโดยยานพาหนะทุกประเภท ปรากฏร่องรอยของการใช้ประโยชน์จากกิจกรรมของมนุษย์ในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น มีโอกาสพบนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ บ่อยครั้งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

3.1 ควรมีการกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ และปัจจัยทางด้านสังคม เพื่อใช้จำแนกเขตท้องที่เชิงนิเวศด้วย ยกตัวอย่างเช่น ปริมาณของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ได้เขตท้องที่ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับลักษณะประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจริงมากยิ่งขึ้น

3.2 การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการจำแนกเขตท้องที่เชิงนิเวศ จัดทำในลักษณะของพื้นที่ขนาดใหญ่ ภายหลังจากทำการจำแนกเขตท้องที่เชิงนิเวศโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แล้ว ควรทำการประเมินแหล่งท่องเที่ยวเป็นรายจุดอีกครั้ง โดยใช้แบบประเมินที่สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการจำแนก และเพิ่มเติมการประเมินในส่วนของจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจริง

3.3 ปัจจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ เพื่อใช้จำแนกเขตท้องที่เชิงนิเวศ ด้านการจัดการพื้นที่ และด้านสังคมนั้น ควรทำการศึกษาเพื่อหาปัจจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ ที่มีความสอดคล้องรูปแบบหรือลักษณะการท่องเที่ยวของคนในประเทศไทย